

magazín pro přátele Zoo Brno

Zooreport

číslo 2
červenec 2019

Brněnské
unikáty

4 Brněnské unikáty

Klokany žlutohého jinde v ČR nevidíte

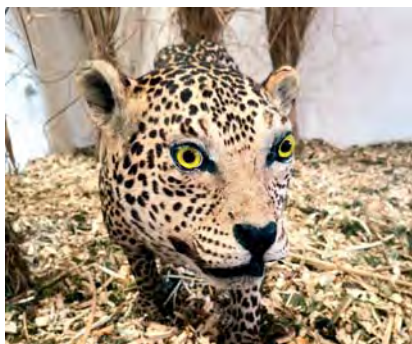
8 Brněnské unikáty

Australské rybí rarity v Exotáriu

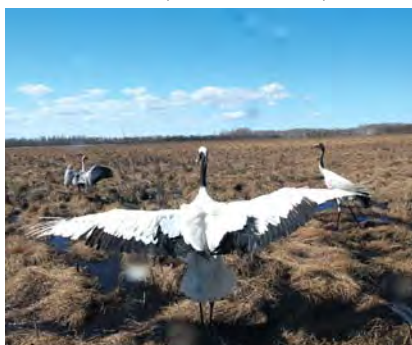
10 Výstava v centru Brna

Ukradená divočina

12 Záchranný program

Sledování jeřábů mandžuských

14 SEV Hlídka

Léto patří táborům

16 Záchranná stanice

Vypouštění ježků a netopýrů

18 Novinky pro návštěvníky

Veřejný gril a lehátka

20 Akce v Zoo Brno

Běh brněnskou zoo se blíží

Zooreport

magazín pro přátele Zoo Brno

červenec 2019

číslo 2/19, ročník XXI

vychází čtyřikrát ročně

MK ČR E 17723

Vydavatel:

Zoo Brno a stanice zájmových činností, p. o.

U Zoologické zahrady 46, 635 00 Brno,
Česká republika

IČ: 00101451

tel.: +420 546 432 311

fax: +420 546 210 000

e-mail: zoo@zoobrna.cz

Nakladatel:

Moravské zemské muzeum

Zelný trh 6, 659 37 Brno

IČO: 00094862

Adresa redakce:

Zoo Brno a stanice zájmových činností, p. o.

redakce Zooreportu

U Zoologické zahrady 46, 635 00 Brno,
Česká republika

tel.: +420 546 432 370

fax: +420 546 210 000

e-mail: vanac@zoobrna.cz

Redakční rada:

Mgr. Jana Galová, Bc. Jana Hadová,
MVDr. Martin Hovorka, Ph.D. (předseda
redakční rady), RNDr. Bohumil Král, CSc.
(odborný poradce), Ing. Miroslava
Piškulová, Bc. Eduard Stuchlík
a Mgr. Michal Vaňáč (vedoucí redaktor).

Autorem neoznačených fotografií
je Bc. Eduard Stuchlík,
nepodepsané texty napsal
Mgr. Michal Vaňáč.

Náklad:

1 600 ks v české verzi

400 ks v anglické verzi

První strana:

Klokan žlutohý.

Foto: Bc. Eduard Stuchlík

NEPRODEJNÉ

EDITORIAL

Milé čtenářky,
milí čtenáři,

léto je v plném proudu a pevně věřím, že si ho užíváte plnými doušky. Ať už u vody, moře, na horách, doma, v zahraničí, případně u nás v brněnské zoo. V tomto čísle Zooreportu Vám ukážeme jedinečné zvířecí obyvatele naší zoo, které ve většině případů nikde jinde v České republice nespátíte.

Nejprve se podíváme na jedno z nejfotogeničtějších míst v Zoo Brno. V průchozí expozici u hlavní komunikace, hned naproti pandám červeným, našli svůj domov klokani žlutonozí. V článku hned na následující straně se dozvíte, proč jsou to tak zajímavá zvířata nejen kvůli svému vzhledu, ale i způsobu života.

Kousek od těchto skalních klokánů se ukrývají další vzácné druhy. Ostatně celé Exotarium se přeměnou na australský pavilon zařadilo mezi místa, která není radno při procházce po Mniší hoře vynechat. Tentokrát jsme se ale zaměřili na tři zcela mimořádné ryby. Vaší pozornosti bych určitě doporučil zejména bahníky australské. Najdete je v jednom z akvárií imitující prostředí australské řeky Mary. Stručně shrnu, že jsou označováni jako živoucí fosílie, mají plíce a mohou se dožít až 100 let.

Už jste zvyklí, že zveme do Střediska ekologické výchovy Hlídka na Špilberku a přibližujeme práci kolegů v záchranné stanici v Jinačovicích. Ani v tomto vydání na ně samozřejmě ne-

zapomeneme, ale přidáme i další pozvánku přímo do centra jihomoravské metropole. V Radnické ulici 6 jsme otevřeli výstavu Ukradená divočina, která se zaměřuje na to, jakých suvenýrů si na dovolené raději vůbec nevšímat a co si ze zahraničí v žádném případě nevozit.

Velký prostor jsme věnovali reintrodukčnímu programu jeřábů mandžuských. Za poslední rok se velmi výrazně posunul a my jsme moc rádi, že se podařilo naše představy realizovat přímo v místě, kde jeřábi žijí. Kromě toho, že vozíme vejce těchto majestátních ptáků na Dálný východ, máme teď možnost pravidelně sledovat jejich pohyb. Více se dozvíte na straně 12.

Ještě mi dovoluťe zmínit jednu novinku. Netýká se našich zvířat, ale zkvalitnění služeb poskytovaných v Zoo Brno. Nově si totiž budete moci vyzkoušet veřejný gril umístěný kousek od Africké vesnice. A kromě toho jsme dovezli nové slunečníky a polohovatelná lehátka. Doufám, že Vám nové vybavení bude během července a srpna dobře sloužit.

Hezké léto!

Mgr. Michal Vaňáč
vedoucí útvaru vnějších vztahů,
tiskový mluvčí

KLOKANI ŽLUTONOZÍ.

Australští krasavci s jedinečným vzhledem i způsobem života

Ojedinělá zkušenost, kterou nikde jinde v České republice nezažijete. Jako jediná tuzemská zoo chováme v průchozí expozici klokany žlutonohé.

Klokani jsou endemitní obyvatelé Austrálie. Není možné najít je nikde jinde než na území Austrálie a přilehlých ostrovů. Mají velmi typickou stavbu těla: oproti předním končetinám výrazně prodloužené zadní končetiny, s pro-

dlouženým čtvrtým prstem, který používají k odrazu, vzpřímený postoj a dlouhý tuhý ocas. V běhu dokáží dosáhnout vysokých rychlostí a jsou dobří skokané. Klokani také nedokáží pohybovat končetinami nezávisle na sobě,

proto je u nich skákavý pohyb nevyhnutelností – nemohou kráčet. V rámci této čeledi se objevuje široká variabilita velikostí a adaptací na konkrétní prostředí.

Klokani žlutonozí (*Petrogale xanthopus*) jsou malí australští vačnatci z čeledi klokánovitých. Patří mezi skupinu skalních klokánů a jsou typičtí svou pestrá kresbou, která jim dala jméno. Šedohnědému tělu, s černobílou kres-

Klokani žlutonozí žijí v menších rodinných skupinách.

bou kolem očí a světlým břichem, dodává na výjimečnosti žluté, až žlutohnědé zbarvení nohou a ocasu, který je hnědě proužkovaný. Velikostí se řadí spíše mezi menší klokany. Délka těla se pohybuje v rozmezí mezi 48–65 cm a váží kolem 6 až 11 kg. Velikost svého drobnějšího těla dohánějí délkou ocasu, který může dosáhnout délky až 60 cm. Je tedy přibližně stejně dlouhý, jako jeho majitel.

Zajímavý je, kromě jejich vzhledu, i způsob života. Tento druh patří mezi takzvané skalní klokany. Jak název napovídá, tato zvířata se přizpůsobila životu ve skalnatém prostředí. Zatímco stepní klokani jsou tvarem těla uzpůsobeni spíše pro skákavý pohyb na volném prostranství, klokani žlutonozí mají na zadních packách zkrácený dráp čtvrtého prstu, chodidlo obrostlé po

stranách řadou chlupů a zespodu zdrsňelé, takže neklouže. Tyto adaptace zadních končetin jim umožňují elegantní a jistý pohyb v členitém terénu, při kterém jim pomáhá i dlouhý ocas, který používají jako balanční tyč. Využívají toho zvláště při doskoku, kdy jsou schopni ocas ohnout za záda. Takový pohyb ocasem ostatní klokani, třeba klokan rudý (*Macropus rufus*), udělat nedokáží. Umí také velmi dobře skákat do výšky.

Vidět tyto klokany v expozici je neobyčejný a jedinečný zážitek, žádná jiná zoologická zahrada v České republice je nechová, je totiž velmi složité dostat povolení pro chov. Expozice pro klokany žlutonohé musí splňovat dlouhou řadu velmi specifických kritérií jako je například výška plotu, protože klokani velmi dobře skáčou a většinu běžných plotů dokáží překonat. Dále je také problematické udržet skupinu zvířat, kvůli jejich sociálním vazbám. Žijí v menších rodinných skupinách, a do takové rodiny je těžké připojovat nové jedince. Stejně tak je obtížné chovat je ve skupině s jinými druhy klokanů,

protože tento druh špatně snáší větší společnost. Teritoriální samci i samice jsou nesnášenliví vůči cizím klokanům a mívají problémy i s jedinci vlastního druhu.

Tímto si přidává brněnská expozice další bod v žebříčku rarit, neboť zde se klokani žlutonozí setkávají s klokany bažinnými (*Wallabia bicolor*) a společně v míru existují v průchozí expozici vybavené množstvím skalek a travnatých ploch. Toto uzpůsobení, které vyhovuje oběma druhům, může být klíčem k jejich pohodovému soužití. Dostatek travnatých prostor pro klokany bažinné, a dostatek skal pro klokany žlutonohé je zřejmě dobrou prevencí proti konfliktům.

Zoo Brno aktuálně chová pět jedinců klokana žlutonohého, tři samce a dvě samice. Současní obyvatelé nesou jména po horských vrcholech a skalách Austrálie, zatímco klokani bažinní dostávají jména podle vodních toků a ploch Austrálie. Samci se jmenují Thutamba, Kukalak, Cooyerdoo a samice Moonie a Meeberrie. Chov klokanů žlutonohých začal na jaře v roce

Tento druh patří mezi takzvané skalní klokany.

Klokani žlutozobí mají na zadních packách zkrácený dráp čtvrtého prstu, chodidlo obrostlé po stranách řadou chlupů a zespodu zdrsnělé, takže neklouže.

První seznámení. Foto: Zoo Brno

2015 příchodem dvou samic z Parc Zoologique et Botanique Mulhouse ve Francii. Třetím přírůstkem byl v roce 2016 mladý samec z anglického Bristolu a dalším nová samice, která dorazila na jaře roku 2017 z Los Angeles. Poslední přírůstek do sbírky klokanů žlutozobých byl poměrně obsáhlý. Tvořili ho dvě samičky a dva samci ze Zoo Dortmund, kteří dorazili v létě roku 2018.

Klokani žlutozobí jsou všeobecně citliví k bakteriálním infekcím. Tato náchylnost k nemocem bohužel zasáhla i brněnský chov. Několik jedinců tímto nemocem podlehl. Jako jeden příklad za všechny, že zoologická práce se neskládá jen ze samých radostných událostí, je případ výše zmíněné samice ze Spojených států amerických, která doplatila na obtíže aklimatizace. Kvůli administrativním komplikacím dorazila do Brna pozdě na podzim.

Neměla tak dostatek času pro adaptaci na chladné počasí, což vyústilo v nemoc a samici se již přes veškerou snahu nepodařilo zachránit. Klokany žlutonohé nelze na zimu uklidit do uzavřených prostor. Tam je obvykle přepadá zvláštní neklid a jsou schopni si v záchvatu amoku ublížit. Proto je možné v brněnské zoo vidět klokany na sněhu. Tato metoda se musí samozřejmě kompenzovat stravou. Aby se dokázali dostatečně zahřát a neztráceli váhu, dostávají k obvyklé potravě (z koncentrovaných krmiv granule a nesladká zelenina) i jablka a sladkou zeleninu. Pro klokany se pravidelně vozí okus, který je určen zejména pro klokany bažinné, ale nepohrdnou jím ani klokani žlutonozí. Samozřejmostí je také dostatek sena a stabilní přístup k pitné vodě.

Klokani žlutonozí jsou ve volné přírodě spíše noční zvířata, vyhýbají se tak vysokým denním teplotám. Vidí velmi dobře ve tmě a po skalním terénu se dokáží pohybovat s jistotou i v noci. Klokani chováni v lidské péči v mírném pásu ale svoje zvyky často změní a aktivují i přes den. Samice může zabřeznout v kteroukoliv roční dobu. Rodí nedovyvinuté mládě, které je slepé, holé, se zakrtnělými končetinami. Přesto se samo dokáže dostat do vaku matky, kde přichycené ke struku saje mléko a vyvíjí se dalších 187–227 dní. Mláďata po vylezení z vaku zůstávají s matkou delší čas než u jiných druhů. Dožívají se přibližně 14 let. Odchov mláďat klokana žlutonohého se i přes prokázanou plodnost zvířat v Zoo Brno zatím nepodařil.

V současné době je populace klokana žlutonohého považována za poměrně málo ohroženou. Podle Červeného listu IUCN je zařazen do kategorie „téměř ohrožený“. Objevuje se ve dvou poddruzích na severovýchodě Jižní Austrálie a na severozápadě Queenslandu. V minulosti byl velmi ohrožen kožešinovým průmyslem. Po ukončení lovů se populace klokana žlutonohého stabilizovaly a začaly se úspěšně rozrůstat. V současnosti je nejvíce ohrožen lidskou činností a nepůvodními predátory, jako jsou lišky.

Ing. Oldřiška Kučerová

V Zoo Brno jsou klokani žlutonozí vidět v průchozí expozici naproti pandám červeným.

V Brně žijí klokani žlutonozí s klokany bažinnými (vzadu).

Sedohnědému tělu, s černobílou kresbou kolem očí a světlým břichem, dodává na výjimečnosti žluté, až žlutohnědé zbarvení nohou a ocasu, který je hnědě proužkovaný.

Australské rybí rarity jsou k vidění v Zoo Brno

Zcela mimořádné ryby se zabydlují v pavilonu Exotarium v Zoo Brno. Ve dvou akváriích, z nichž má každé objem přes 1000 litrů, mohou návštěvníci obdivovat bahníky australské (*Neoceratodus forsteri*), baramundi australské (*Scleropages leichardti*) a tandany skvrnitě (*Tandanus tandanus*).

„Tyto ryby nelze spatřit nikde jinde v České republice, některé dokonce ani žádné jiné evropské zoo. Podařilo se nám je získat přímo z Austrálie,“ řekl chovatel Dušan Šudák.

Jedno z akvárií, které imituje prostředí australské řeky Mary, je domovem dvou bahníků australských. Ti se často označují za živoucí fosílie, protože se jedná o jeden z nejstarších druhů stále žijících obratlovců. V 19. století byli bahníci kvůli své specifické

anatomii řazeni mezi rybovitě plazy (dnešní obojživelníci), i dnes však jejich taxonomické zařazení zůstává předmětem diskuzí.

A jsou to vskutku velmi zvláštní živočichové. „Jejich typickým znakem jsou plíce. Když hladina kyslíku ve vodě klesne a žaberní dýchání nestačí zásobovat organismus kyslíkem, zapojí bahníci australské do dýchání i svou jednu plíci a přijímají vzdušný kyslík. Na rozdíl od relativně běžně chova-

ných afrických a amerických bahníků nejsou adaptováni na vysychání toků a nezahrabávají se v období sucha do bahna. Mohou se dožít až 100 let a dorůstat délky přes jeden metr,“ vysvětlil Šudák.

V evropských zoologických zahradách je jich chováno zhruba 30. Na Mniší horu dorazila zvířata odchovaná v Austrálii, každé z nich je očiťované a podléhá úmluvě o mezinárodním obchodu s ohroženými živočichy CITES.

Ve druhém akváriu, představujícím návštěvníkům australskou řeku Fitzroy, žijí další unikátní ryby, které v žádné jiné evropské zoo nelze spatřit. Je to baramundi australský (*Scleropages leichardti*) a skupina tandanů skvrnitých (*Tandanus tandanus*). Baramundi se

Akvárium bahníků imituje prostředí australské řeky Mary.

Zoo Brno je jediná v Evropě, která baramundi australské chová. Foto: Petr Šrámek

zdržuje převážně pod hladinou a loví hmyz, ryby a pulce. „Samci střeží jikry v tlamě, dokud se nevykulí plůdek. Kvůli vysoké vnitrodruhové agresivitě je lze chovat pouze soliterně. V přírodě dosahují maximální délky jednoho metru,“ uvedl Šudák.

Tandani se naopak zdržují převážně u dna, kde se živí červy, plži a drobnými rybami. V akváriích obvykle dorůstají délky kolem 60 centimetrů.

Baramundi australský je klasifikován jako druh blízky ohrožení, a to zejména kvůli nízkým početním stavům ve volné přírodě a omezené oblasti výskytu (přírodně pouze řeka Fitzroy, byl však záměrně vysazen i do jiných australských řek). Tandani skvrnití jsou ohroženi zejména introdukovaným kaprem obecným (*Cyprinus carpio*), který se živí podobnou potravou a degradací vhodných vytíracích lokalit.

Baramundi australský je klasifikován jako druh blízky ohrožení.

Bahníci se často označují za živoucí fosílie.

Zoo Brno představuje Ukradenou divočinu

Novou expozici připravila brněnská zoo přímo v centru Brna. V Radnické ulici probíhá výstava s názvem Ukradená divočina. Jejím cílem je upozornit na to, že odpovědnost za ohrožené druhy fauny a flóry může mít každý z nás.

„Ilegální obchod se zvířaty a jejich částmi je jednou z nejzávažnějších příčin ohrožení divokých zvířat. Problém a zodpovědnost Asie, Afriky či Ameriky? Ano, samozřejmě, ale stejně tak jsou na vině státy Evropy, a dokonce i mnoho občanů České republiky. Nevěříte? Nyní se můžete dozvědět více díky nové, unikátní kampani Ukradená divočina. Jedná se o první komplexní kampaň v České republice podkávající přehlížená fakta o ilegálním obchodu se zvířaty,“ vysvětlili zakladatelé projektu na webu ukradenadivocina.org.

Výstava v Radnické 6 přesně a sugestivně ukazuje, proč není vhodné přivést si z dovolené šálu shastooš, jak nebezpečná může být tradiční asijská medicína, jakým pokrmům je lepší se vyhnout, ale také to, jaké suvenýry v exotických destinacích raději nepořizovat.

Při vybírání nejrůznějších spon, přívěsků nebo jiných šperků nemusí turisty napadnout, že jsou vyrobené z kostí ohrožených zvířat. Že hřebeny či obroučky brýlí jsou ze želvoviny nebo slonoviny. Že na ozdobné perli v indiánské čelence je potřeba vývozní povolení.

Právě to jsou případy, kterým se věnuje část expozice věnovaná Úmluvě o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě

rostoucích rostlin (CITES). Ta se soustřeďuje na ochranu ohrožených druhů živočichů a rostlin před hrozbou vyhubení v přírodě z důvodu nadměrného využívání pro komerční účely.

Atraktivními částmi výstavy jsou exponáty z přírodovědných oddělení ze zámku v Budišově na Třebíčsku, které na Radnickou zapůjčilo Moravské zemské muzeum. K vidění je tak například levhart, kajman, kareta, leguán nebo papoušci.

Výstava Ukradená divočina potrvá minimálně do konce července. Otevřena je od úterý do neděle, a to vždy od 10 do 18 hodin. Vstupné je 50 korun.

Výstavu doplňují exponáty ze zámku v Budišově na Třebíčsku, které na Radnickou zapůjčilo Moravské zemské muzeum. Nechybí ani levhart skvrnitý.

TANCUJ TOBOGÁNY

TANEČNÍ
LÉTO

SVĚT VODNÍCH
ZÁŽITKŮ

AQUALAND
MORAVIA

CHYTRÁ ZÁBAVA PRO CELOU RODINU
PŘES 170 HRAVÝCH EXPONÁTŮ
PŘEDSTAVENÍ S POKUSY V CENĚ
VSTUPENKY
PROMÍTÁNÍ 3D FILMŮ
NOVÁ VENKOVNÍ EXPOZICE

VIDA!

**ZÁBAVNÍ
VĚDECKÝ PARK**

u brněnského výstaviště

www.vida.cz

**DĚTSKÁ
VSTUPENKA**

Předložte na pokladně VIDA!
a za vstupné pro dítě do 15 let
zaplatíte jen 1 Kč.

Vstupenku nelze použít
pro vstup organizovaných
dětských skupin.
Děti do 10 let mohou
vstoupit pouze v doprovodu
dospělé osoby.
Platnost do 31. 12. 2019

**ZÁBAVNÍ
VĚDECKÝ PARK VIDA!**

www.vida.cz

Jeřábi na Dálném východě mají vysílačky z Brna

Tradičně vozí brněnská zoo vejíčka jeřábů mandžuských a daurských z českých zoologických zahrad do Khinganské státní přírodní rezervace. Tam narození ptáci po období adaptace opustí speciální voliéry a vydají se poznávat krásy divoké přírody. V předchozím roce jsme do Ruska nakonec odjet nemohli, přesto jsme udělali velký kus práce. O tom, že vypuštěním jeřábů naše práce nekončí, jsme si povídali s kurátorem chovu ptáků Zoo Brno Petrem Suvorovem, který má celý program na starosti.

Projekt repatriace jeřábů do volné přírody se posunul do další a velmi významné fáze. Jak konkrétně? ◀

Za poslední rok opravdu významně. Koupili jsme tři telemetrické vysílačky, které by měly sledovat volně létající jeřáby a jejich veškerý pohyb po vypuštění. Posléze následovalo téměř devět měsíců dlouhé jednání, kdy jsme se snažili vyřídit povolení k převozu těchto vysílaček do Ruska. Zároveň jsem také řešili, jak vlastně tato zařízení na východ legálně dostat. Rozhodně to

nebyla jednoduchá cesta, protože to není úkol, který by se dělal každý den. Také není mnoho institucí řešící podobnou situaci, nicméně se nám vše podařilo zdárně dotáhnout do konce. Bylo to zejména díky kontaktům na Letišti Václava Havla, které nám pomohly doladit spolupráci s celní správou na letišti Šeremetěvo v Moskvě, kam jsme vysílačky nakonec mohli poslat.

Mají už v těchto dnech jeřábi vysílačky na sobě? ◀

Ano. Na konci dubna proběhlo vypuštění jeřábů v Khinganské státní přírodní rezervaci a na dva jedince jeřába mandžuského a jednoho jedince jeřába daurského byly připevněny naše vysílačky. Teď budeme sledovat, kde se budou zvířata pohybovat a jak se budou chovat.

Co z tohoto sledování můžeme zjistit? ◀

Telemetrie nám kromě údajů o tom, kam zvíře doletělo, poskytne i další cenné informace. Může to být místo skonu konkrétního zvířete a tím pádem i jeho příčina. Můžeme například zjistit také to, jedná-li se o úhyn více jedinců na stejném místě a tedy o odhalení nám dosud neznámé ekologické bariéry. To znamená, že můžeme s těmito daty dále pracovat a samozřejmě se nám otvírají daleko větší možnosti, než při nasazení klasického ornitologického kroužku.

Mladí jeřábi se chystají na svůj první velký krok do divočiny. Foto: Tatyana Parilova

Vypouštění jeřábů. Foto: Tatyana Parilova

Jsou tyto informace využitelné jinak? Mám tím na mysli přímo pro nás, pro brněnskou zoo.

Pochopitelně. Až poznáme, jakým způsobem se zvířata pohybují, budeme schopni říct, jestli má samotné vypouštění jedinců do volné přírody vůbec nějaký smysl.

To odhalíme na základě toho, kam jeřábi směřují, zda se vrací a podobně?

Ukáže to zejména míra přežívání. Už jsem zmínil, že u daných zvířet budeme mít data nejen o jejich pohybu, ale i mortalitě. Pro nás je nesmírně důležité vědět, jestli jeřábi, kteří jsou vypuštěni z rezervace, přežívají alespoň ve stejné míře jako ti, kteří se narodili ve volné přírodě.

Liší se to u jeřábů mandžuských a daurských?

Docela podstatně. U mandžuských jeřábů je míra přežívání zhruba 18 %. To může vypadat jako poměrně malé číslo, nicméně je to z velké části dáno tím, že zimují v Číně, kde je náročnější monitoring ve volné přírodě. Jeřábi daurské zimují v Japonsku. Jsou tam objektem zájmu místních pozorovatelů, kteří potom ptáky hromadně odečítají a po-

slávají údaje na lokální kroužkovací stanice. Takže víme, že u jeřábů daurských je míra přežívání vypuštěných jedinců až téměř 55 %, což je naprosto úžasné číslo.

Nyní využíváme tři vysílačky. Plánuješ jich do budoucna pořídit víc, abychom měli

více informací a detailnější zprávy o tom, jak se jeřábům daří?

Hodně to záleží na datech, která zjistíme z aktuálních přístrojů. Samozřejmě by bylo vhodné mít monitoring v co největší míře, protože každý údaj, který získáme o pohybu těchto vypuštěných jedinců, má důležitou výpovědní hodnotu.

Jeřáb mandžuský, původem z Džské rezervace, který byl v Khinganu vypuštěn s vysílačkou Zoo Brno.

Hlídka patří v létě táborníkům

S nastupujícím létem se do města vkrádá horké počasí. I v centru Brna je však možné najít oázu, kde příroda ještě zcela neustoupila betonu a poskytuje příjemný prostor k oddechu i dětským hrám. Jedním z nich je i Středisko ekologické výchova Hlídka v parku Špilberk.

Pro mladší školní děti a mateřské školky nabízíme koncem školního roku několik výukových programů, vhodných především pro teplé období roku. Jedná se zvláště o přírodovědné programy Dobrodružství na louce a Medové království. Zatímco první z nich se věnuje lučním rostlinám i drobným živočichům, druhý je, jak název napovídá, zaměřen výslovně na fascinující život včelího společenstva. Pro děti, které rády experimentují, jsou určeny programy Pojďte s námi za vodou

a Vzduch kolem nás, zkoumající hravým způsobem fyzikální, chemické i jiné vlastnosti zmíněných živlů. Děti prozkoumají rozdíly v teplotě a hustotě vody a vzduchu, vyzkoušejí si vodní muzicírování, zjistí, proč oheň potřebuje kyslík, sestrojí si raketku na reaktivní pohon a vytvoří obraz, malovaný na vodní hladinu.

Poslední dva z našich „letních“ programů vyučujeme nikoliv na SEV Hlídka, ale v Zoo Brno. Jde o velmi oblíbené programy, spojené s prohlídkou

zoologické zahrady, které školy a školky často využívají jako část náplně školního výletu. Program „Jak to chodí u zvířátek“ se věnuje etologii, tedy chování zvířat, zatímco program „Kdo má všech 5 pohromadě?“ zkoumá především smyslové orgány zvířat a srovnává je s lidskými.

Červenec a srpen, tedy měsíce hlavních školních prázdnin, proběhnou na Hlídce jako obvykle ve znamení příměstských táborů. Pro letošní rok připravujeme sedm pětidenních turnusů. O tyto tábory je obrovský zájem, bývají pravidelně obsazeny již několik minut po spuštění rezervčního systému. Není divu, protože program je opravdu pestrý. Každý turnus začíná seznamovacími hrami a rukodělnými činnostmi v areálu SEV Hlídka, poté se děti rozdělí do tří skupin a je zahájena celotáborová hra. Po obědě začínají děti plnit úkoly hry. V letošním roce se budou první úkoly týkat poznávání živlů v neďaleké Otevřené zahradě. Námět celotáborové hry vám ale neprozradíme, aby děti nepřišly o překvapení. Úterý a středu trávíme již tradičně v Zoo

Přírodovědný program Dobrodružství na louce. Foto: SEV Hlídka

Brno. Během této doby si důkladně prohlédneme celou zoologickou zahradu a s některými druhy zvířat se táborníci blíže seznámí pod vedením chovatelů. Zbude čas i na dovádění v oblíbeném Lanáčku a Dětské zoo.

Čtvrtý den tábora nás čeká výlet do jiné zoologické zahrady, v letošním roce do Zoo Jihlava, kde se můžeme těšit mimo jiné na ukázky výcviku dravých ptáků, zajímavé pavilony a několik druhů živočichů, které v Zoo Brno nenajdeme. V pátek se vypravíme do zábavního vědeckého parku VIDA v Brně, kde děti nejen zhlédnou zajímavé Divadlo vědy, ale čeká je také dobrodružná stezka, plná úkolů, které budou muset splnit za pomoci jednotlivých exponátů. Vyplněním úkolů se přiblíží závěru celotáborové hry, v němž je čeká – jak jinak – odhalení skryše s pokladem. Při závěrečném loučení ukápně občas i nějaká ta slzička, ta ale brzy oschne a zůstanou jen pěkné vzpomínky.

Zbývá upozornit ještě na jednu osvětovou akci, kterou připravujeme v nejbližších měsících pro veřejnost. O prázdninách se s námi můžete setkat v sobotu 3. srpna v době od 10:00 do 16:00 v brněnské zoologické zahradě v prostoru Beringie na akci Voda – základ života. Čeká vás soutěžní stezka a zajímavý pokus, kde si prověříte své znalosti a dozvíte se snad i něco nového.

Jak vidíte, programová nabídka je skutečně pestrá. Nenechte tedy své děti zahálet doma a vyrazte s nimi na Hlídku nebo do zoo.

Pro děti, které rády experimentují, je určený například program Pojďte s námi za vodou.

Foto: SEV Hlídka

Jedou z aktivit je také vytvoření obrazu na vodní hladinu.

Foto: SEV Hlídka

Letos jsme připravili celkem sedm pětidenních turnusů letních táborů.

Foto: SEV Hlídka

Jak jsme vypouštěli ježky a netopýry

V tomto čísle nám dovozte malé, ale o to snad poutavější ohlédnutí za letošním jarem. Takhle to u nás v záchranné stanici v Jinačovicích vypadá prakticky každý duben.

Zvyšující se teploty znamenají také postupné probouzení u nás zazimovaných ježků. Následuje nezbytná zdravotní prohlídka, kdy se ježci zvažují a preventivně každému aplikujeme kapku antiparazitního přípravku. Pomalu se začínají opět přikrmovat, aby si po zimním spánku aktivovali tělesný metabolismus. V jídelníčku se objevují i menší dávky moučných červíků, vařená rýže na případný průjem, psi a kočičí konzervy. Občas se přidávají vařené drůbeží krky, které jim velmi chutnají, nebo také jednodenní kuřátka. Samozřejmostí je vždy miska s čerstvou

vodou, volně pak psi nebo kočičí granulace malé velikosti.

Když se jedinci po několika týdnech dostanou do standardního stavu a teplota to již dovoluje, odvezeme je tam, kde byli nalezeni. Pokud je místo nálezu nevhodné pro život ježků (např. městské parkoviště), vybereme vhodnější lokality, jako jsou okolní ovocné sady nebo zahrádkářské kolonie. Tam mají dostatek potravy a místní je na svých pozemcích vítají, protože jim posbírají mnoho hmyzu a měkkýšů. Lidé, kteří dovezou ze své zahrady pozdní mláďata, která by ne-

přežila zimu, se o ně na jaře opět hlásí. Pokud na stanici úspěšně přežijí, vezmou si je zpět. Dokonce jim na svých zahrádkách vyhrazují místa k napájení, aby se na zahrádce cítili dobře.

Dalšími vypouštěnými zvířaty jsou netopýři. Mezi nejčastějšími druhy, které jinačovická záchranná stanice zachytí, jsou netopýr hvízdavý, rezavý a pestrý. Letos jsme zaznamenali i netopýra ušatého, loni v létě jsme vyjízďeli také k netopýrům brvitým. Teplota musí přes noc dosahovat aspoň deseti stupňů, aby byl metabolismus netopýrů nastartovaný. Je důležitá i proto, aby ve volné přírodě poletoval hmyz, kterým se živí.

Netopýry krmíme moučnými červy, které se od nás musí naučit žrát z pin-

zety. Pak se postupně učí na červíky předložené v nízkých miskách, aby se k nim pohodlně dostali. Netopýr potravu loví především v letu, a proto je velmi náročné tohoto inteligentního tvora přesvědčit, že mu nechceme ublížit, ale nakrmit, aby přes zimu neuhynul. Netopýři v kondici se zazimují do „netopýrárií“ ve sklepě, kde spí zimním spánkem – hibernují. Průběžně se kontrolují a mají vždy k dispozici misku s červíky a vodu. Teplota je pod 10 stupňů a vlhkost okolo padesáti procent. Vhodný je nejlépe dobrý sklep na řepu a brambory. Netopýři přicházející na stanici již v zimním období, zůstávají v „netopýráriích“ přímo v budově záchránné stanice. Napájejí se malou stříkačkou po kapkách, přímo do tlamíčky. Mají volný přístup také k malým miskám s vodou, aby se mohli kdykoliv napít. Občas, když nechtějí žrát moučné červy, využívají se cvrčci stepní.

Stanice vypouští netopýry v podvečer blízko místa nálezu, aby se mohli vrátit ke svým rodným koloniím. Lovecký rádius netopýrů je několik kilometrů, některé tedy vypouštíme umístěním do zavěšené netopýří budky u nás na borovici, aby si mohli vylétnout sami. Většinou už druhý den ráno je budka prázdná a netopýři jsou pryč.

Na závěr si dovolíme jednu prosbu. Nebudte lhostejní k popadaným netopýřům na chodnicích, potřebují pomoc. Mají své důležité místo v ekosystému, pomáhají, aby se nepřemnožoval hmyz, který loví. Vyskytuje se u nich silné sociální citění a mají vůbec zajímavou etologii. Nebojte se jich, oni se vás také bojí. V naší fauně je to jedno z nejzajímavějších zvířat a my se k nim v našich příspěvcích určitě vrátíme.

Simona Blahoňovská
MVDr. Radek Fícek

◀ Zvyšující se teploty znamenají také postupné probouzení u nás zazimovaných ježků.

► Když se jedinci po několika týdnech dostanou do standardního stavu a teplota to již dovoluje, odvezeme je tam, kde byli nalezeni.

Netopýr rezavý. Foto: Archiv, Petr Šrámek

V Zoo Brno funguje veřejný gril

Další novou službu mohou od léta využít návštěvníci brněnské zoo. U Africké vesnice je k dispozici ve zkušebním provozu veřejný gril.

Nová lehátka si můžete vyzkoušet u Exotária. Foto: Zoo Brno

Milovníci dobrého jídla ho najdou hned za pódiem, kousek před vstupem do zmíněné Africké vesnice. Obsluha je velmi jednoduchá, jen je nutné si gril předem zamluvit. To je možné udělat prostřednictvím webu www.verejne-grilovani.cz, kde je také přehled obsazenosti a volných termínů. Vše tak můžete udělat pohodlně z domova, nebo v Zoo Brno s použitím bezplatné wi-fi sítě. Cena rezervace je 50 korun za hodinu. Všechny podrobnosti k obsluze grilu si můžete přečíst přímo u grilu. Dobrou zprávou je, že to není nic složitého a velmi snadno to zvládne prakticky každý. Stačí si tak donést vlastní dobrotu a pustit se do přípravy pochoutek. Náradí si můžete přinést buď vlastní, nebo si za 200 korun zapůjčit u obsluhy občerstvení v Africké vesnici. Jen musíme upozornit, že grilovat je dovoleno pouze osobám starším 18 let, mladším jen pod jejich dohledem.

A protože je léto v plném proudu a na Mniší hoře je odpočinek na několika místech více než žádoucí, připravili zaměstnanci Zoo Brno ještě jednu novinku. U Exotária, Tropickeho království a v Beringii slouží k oddechu zbrusu nové slunečníky, a především polohovatelná lehátka.

Všechny důležité informace najdou zájemci přímo u grilu. Foto: Zoo Brno

Edison!

Zdeněk Král

režie: Hana Mikolášková

Světová premiéra 19. června 2019
na Malé scéně Mahenova divadla

Hrajeme 17., 18. a 19. června 2019

NdB Národní
divadlo
Brno
činohra

Jihomoravský kraj

Generální
partner

FASTER.CZ

mafra

DNES

LIDOVÉ NOVINY

IDNES.cz

B | R | N | O

www.ndbrno.cz

STATUTÁRNÍ MĚSTO BRNO
FINANČNĚ PODPORUJE NÁRODNÍ DIVADLO BRNO,
PŘÍSPĚVKOVOU ORGANIZACI

FOTO: JAROSLAV ŠTĚPÁNEK

iSport

LIFE

ZÁVODY

PRESENTED BY

 Columbia

**Každý závodník
dostane
funkční tričko
Columbia
zdarma!**

Rodinné závody v Zoo Brno

Sobota 14. září, u výběhu medvěda kamčatského

Běž na www.isportlife.cz

can-am

BCE

Auto Podbabská

**Hello
bank!**

by Cetelem